

Pericopa Toldot - Iṭhak (Isaac) - unul care se roagă cu altruism [anul 5785]

În pericopa anterioară am terminat învățătura despre cei doi care au format prima generație de patriarhi: Avraham și Sara. Săptămâna aceasta începem să citim despre cea de a doua generație: Isaac și Rebeca. Oricine citește aceste capitole observă că fiecare dintre ei are caracterul lui specific și calea lui în viață, care îi asumă contribuția sa unică la formarea poporului evreu. Așa că Avraham reprezintă bunătatea - *hesed* și credința, iar Isaac siguranța și șederea în țară. Pe de altă parte, sunt puncte comune care se repetă la aceste trei generații de patriarhi. Un exemplu: toți se înfruntă cu secete. Un altul este cel cu care începe pericopa noastră: în fiecare generație femeile suferă cu probleme de sterilitate. Sara, Rebeca și Rahel erau sterpe și s-au bucurat de copii după ani mulți. Oare cele trei înfruntă necazul la fel? Oare Avraham, Isaac și Iacov înfruntă sterilitatea soțiilor lor în același fel? Clar că nu. Fiecare are povestea sa specifică și modul în care ține piept acestei suferințe. În pericopa săptămânii noi citim despre lupta lui Isaac și a lui Rebeca cu necazul acesta.

„Și Isaac l-a implorat pe Domnul în legătură/vizavi cu soția sa, căci era stearpă” (Geneza 25:21).

Isaac apelează la Dumnezeu prin rugăciune. Ceea ce este deosebit în rugăciunea sa este că ea se produce „în legătură/vizavi cu soția sa”. Cu alte cuvinte, el s-a rugat pentru Rebeca și nu pentru el însuși. Această interpretare aparține lui Sforno (Italia, sec.16, rabin, medic și filozof). Sforno susține că Isaac nu era în strâmtorare deoarece avea încredere deplină în promisiunea Domnului că, mai devreme sau mai târziu, va avea copiii. Cea ce el nu știa dacă aceștia vor fi cu Rebeca sau cu altcineva. Rebeca este cea care era într-un impas de existență. Așadar, rugăciunea lui Isaac nu era doar pentru el, ci mai ales pentru Rebeca, soția lui.

Marele comentator Rași (Franța, sec. 11) descrie rugăciunea lui Isaac ca o rugăciune în pereche: „în legătură/vizavi cu soția sa, adică el stătea într-un colț și se ruga, iar ea stătea în colțul opus și se ruga”.

Radak, un alt înțelept (Provence, sec. 13) mai adaugă o interpretare celei a lui Rași: „în legătură/vizavi cu soția sa, adică în timpul rugăciunii a stat în fața ei ca să-și îndrepte inima spre ea”.

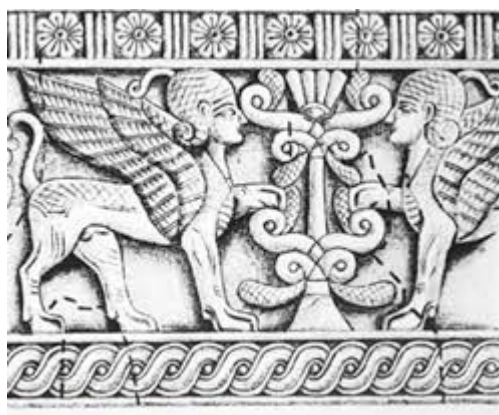
Majoritatea comentatorilor susțin că Isaac nu se ruga pentru el, ci pentru soția sa, făcând-o când ea stătea lângă el. El o privește, o compătimentește și se roagă cu ardoare din adâncul sufletului. Astfel, printr-o citire minuțioasă putem desluși sufletul plin de compasiune al lui Isaac și să înțelegem pricina pentru care Domnul i-a răspuns rugăciunii: „Domnul i-a ascultat implorarea și Rebeca, soția sa, a zămislit” (Geneza 25:21).

Noi învățăm din midraș că și la prima întâlnire între Isaac și Rebeca dinaintea căsătoriei, Isaac s-a rugat în timpul

întâlnirii. Isaac se comportă întotdeauna în fața soției sale Rebeca cu multă compasiune și delicatețe. Isaac – în toate aparițiile sale în Tora vorbește puțin, însă cu toate acestea își oferă inima semenului său, mai ales soției sale, Rebeca și face ceea ce știe cel mai bine să facă, să se roage.

[Când cineva se roagă cu grijă și compasiune – Domnul îi răspunde.](#)

Pericopa Truma - Ce sunt heruvimii? [anul 5785]

În pericopa noastră scrie că în sfânta sfintelor, în inima activității religioase evreiești, se află doi heruvimi: „Să faci doi heruvimi din aur – bătuiți cu ciocanul să-i faci – la cele două capete ale capacului. Să faci un heruvim la un capăt și un [alt] heruvim la celălalt capăt; ca parte din capac să faci heruvimii, la cele două capete ale sale. Și să fie heruvimii cu aripile întinse în sus, acoperind cu aripile lor capacul, iar fețele lor să fie întoarse unul spre celălalt; înspre capac să fie fețele heruvimilor” (Exodul 25:18-20).

Locul din care Domnul vorbește cu Moise și îi transmite poruncile (mițvot) este „dintre cei doi heruvimi”: „Și Mă voi face cunoscut ție, acolo, și voi vorbi cu tine de deasupra capacului, dintre cei doi heruvim care sunt deasupra chivotului Mărturiei, tot ceea ce îți voi porunci pentru copiii lui Israel” (Exodul 25:22).

Și în sfânta sfintelor din templul din Ierusalim erau doi heruvimi, însă ei difereau de cei din tabernacol prin mărimea lor, prin forma lor cât și prin materialul din care erau făcuți: „În încăperea din spate a făcut doi heruvimi din lemn de pin, fiecare cu înălțimea de zece coți. O aripă a heruvimului avea cinci coți, iar cealaltă aripă cinci coți. De la vârful unei aripi până la vârful celeilalte aripi erau zece coți. Al doilea heruvim avea tot zece coți. Cei doi heruvimi aveau aceeași mărime și aceeași formă. Înălțimea unui heruvim era de zece coți și tot așa a celui alt heruvim. Și a pus heruvimii în încăperea interioară. Aripile heruvimilor erau întinse, astfel că aripa unui heruvim atingea un perete și aripa celui alt heruvim atingea celălalt perete, iar celelalte aripi ale lor erau întinse spre mijlocul încăperii, o aripă atingând-o pe cealaltă. Și a îmbrăcat heruvimii în aur (1Regi 6:23-28).

Așadar, întrebarea din titlu este importantă pentru înțelegerea credințelor și cugetelor din Tanach.

Din citire atentă a acestor versete și din altele din Tanach, noi învățăm doar că ele erau creaturi cu față și aripi.

Nu există tradiții vechi despre esența heruvimilor. Traducerile antice în frunte cu cea greacă „Septuaginta”, transliterează pur și simplu cuvântul ebraic *k/heruv* כְּרֻב. Cuvântul român „heruvim” provine din forma grecească, fiind copiată deoarece e folosit și ca termenul de „arhanghel” al bisericii ortodoxe. În engleză a intrat forma ebraică

„cherub”. Primul care îl traduce este înțeleptul evreu Filon din Alexandria din sec. 1 e.n. ca „cunoștință și știință mare”. El a analizat cuvântul *cheruv* ca *hacher rav*, adică „cunoștință mare”. Iosefus Flavius pe de altă parte spune că „forma lor nu seamănă cu nicio altă viețuitoare” și „că nimeni nu-și poate închipui care era forma lor”.

Însă există multiple interpretări evreiești, din care vom aminti câteva:

1. Primul care a propus o soluție a fost înțeleptul din Talmud, amora, Rabi Abahu din Cezarea (jurul anului 300 e.n.). El crede că cuvântul provine din cel aramaic *ke-ravia*, care înseamnă „ca un copil” și susține că acest cuvânt înseamnă „copil cu aripi”. În Talmud apar mai mulți înțelepți care îl contrazic. O mare problemă este că nicăieri în arta din orientul antic nu există așa ceva. Doar în cea greco-romană există copii cu aripi sub forma lui Eros, Cupidon și alții. Aceasta poate explica legătura erotică a heruvimilor pe care o fac unii înțelepți din Talmud.
2. După „Midraș HaGadol”, un midraș târziu din evul mediu, forma heruvimilor este a unor oameni cu aripi. Nu este vorba despre copii, ci probabil despre adolescenți. Și marii comentatori Ralbag și Rașbam aveau păreri asemănătoare.
3. Menahem Ben Saruk și Even Ezra propun că heruvimii ar fi diferite viețuitoare. Alții propun păsări sau păsări cu cap de om. Alții propun că ar fi boi.
4. Propuneri ale unor cercetători creștini. Orientalistul german August Dillmann (1823-1894) a propus forma heruvimilor ca fiind de grifoni – lei cu aripi cu cap de vultur. Majoritatea cercetătorilor astăzi merg în urma a doi mari cercetători biblici – William Albright și Roland de Vaux și propun că ar fi sfincși cu aripi, adică lei cu aripi și capete de oameni.

Însă cercetători israelieni nu acceptă aceste propuneri (boi, grifoni, sfincși) din cauză că heruvimii trebuie să fie verticali și nu pot fi patrupezi. Dacă erau așa, nici nu puteau sta la marginea capacului ci dea lungul capacului. Mai putem adăuga că probabil aripile le erau întinse în față, o poziție extrem de ciudată pentru un patrupe. Sunt cercetători care spun că faptul că sunt menționate lățimea și înălțimea, dar nu și lungimea, ne arată că erau pe vertical. Și mai sunt încă propuneri și îndoieli.

Astfel, „candidații” ar fi viețuitoare cu aripi în poziție verticală, care se găsesc mult în arta orientală antică. Viețuitoare potrivite ar fi: păsările, scarabeii, oamenii cu aripi și șerpii cu aripi. Cel mai plauzibil ar fi oameni cu aripi, după cum propun unii comentatori. Această idee poate fi dovedită prin câteva argumente. În primul rând, numai la oameni, dacă stau în picioare drepti, pot fi mai înalți decât celelalte animale propuse, iar aripile lor pot fi lungi „cât” înălțimea lor. Cu toate acestea vor arăta respectabili și nu respingători.

Într-adevăr, oameni „vii” au măsura brațelor egală cu înălțimea lor. Aceasta este dovedit în desenul notoriu al lui Leonardo da Vinci „Omul Vitruvian”. Dacă ar fi vorba despre aripi deasupra mâinilor, ele trebuiau să fie de lungimea mâinilor și nu cum apare adeseori în arta orientală antică: aripile aparând mai lungi decât mâinile.

Pericopa VaEra - Cultura Egiptului [anul 5785]

Conflictul între Israel și Egipt nu se limitează doar la problema sclaviei. Tanachul accentuează disputa la o luptă ideologică: cine este autoritatea supremă în lume, omul sau Dumnezeu? Societatea de sclavi s-a format de la percepția dură că sclavul aparține cuiva care este mai puternic decât el. Astfel, a ajuns cel care a fost luat prizonier în război, a fost vândut fiindcă a rămas dator sau aparține unei minorități cucerită de o majoritate. În toate cazurile, sclavia este considerat legală.

Spre deosebire, Moise prezintă o cu totul altă concepție. Oamenii au fost creați după chipul Domnului și nimeni nu are permisiunea să se impună asupra semenului său. Creatorul omului este conducătorul și nu așa cum cred egiptenii că ar fi omul. Cultura egipteană s-a lăudat cu marile lor realizări tehnologice. Printre altele ei au interceptat apă din marele fluviu Nil și așa au irigat câmpiile uscate ale Egiptului. Nu plouă aproape tot anul, însă țăranul nu avea nevoie de această apă. În Egipt nu exista secetă, nici foamete sau sete, în afară de foamea din vremea lui Iosef. Țăranul se bazează doar pe puterea mâinilor sale. Noi învățăm acestea din vorbele profetului Ezechiel din haftarau acestei săptămâni: „Iată-Mă, Eu sunt împotriva ta, Faraon, rege al Egiptului, mare monstru marin care se cuibărește în râurile tale, cel care a spus, al meu este râul și eu m-am creat” (Ezechiel 29:3). Marele comentator Radak (Franța-Provence, sec.13) spune: „Al meu este râul – cel care îmi dă să beau mie și țării mele, săturați suntem aproape tot anul, nu avem nevoie de ploii și nici să mergem în alte țări pentru recoltă. Eu am făcut ca marele râu să irige țara mea”.

Acest elogiu ignoră faptul că și sursele Nilului au nevoie de aprovizionare cu ploii, cu toate că ele se află foarte departe. Dacă nu erau ploile abundente din centrul Africii, era lipsă de apă în Nil. Și acest aspect apare în profetia lui Ezechiel: „Și țara Egiptului va fi pustietate și ruină și ei vor ști că Eu sunt Domnul, din pricină că a spus, râul este al meu și eu l-am creat” (Ezechiel 29:9).

Sucot în cartea lui Zaharia

Trebuie să explicăm păcatul grav de care acuză profetul Zaharia, mai ales Egiptul: „Aceasta va fi pedeapsa pentru păcatul Egiptului și pentru păcatul tuturor națiunilor care nu vor urca să țină Sărbătoarea Colibelor” (Zaharia 14:19). Profetul cere tuturor națiunilor și mai ales Egiptului „... se vor urca an de an ca să se plece înaintea Regelui, Domnului armatelor și să țină Sărbătoarea Colibelor” (Zaharia 14:16). El chiar îi și amenință prin sancțiuni grave: „Dacă familia Egiptului nu va urca și nu va intra în oraș, ea nu va avea ploaie” (Zaharia 14:18).

Cerința de la națiuni (neevrei) să vină să sărbătorească Sucotul pare ciudată, deoarece ea este o sărbătoare israeliană: „... că în colibe i-am făcut să locuiască pe copiii lui Israel când i-am scos din țara Egiptului” (Levitic 23:43). De ce națiunile care n-au ieșit din Egipt și nu au locuit în colibe sunt chemați la o sărbătoare care nici nu-i a lor? Și mai ales să fie pedepsiți crunt.

Zaharia vorbește despre o perioadă viitoare în care națiunile vor sărbători Sucotul ca o sărbătoare universală, fiindcă necesitatea pentru apă este comună tuturor, fără care nu există viață. Sucotul reprezintă sfârșitul sezonului agricol al anului trecut și începutul noului sezon al noului an. Aceasta este sărbătoarea în care țăranul privește cerurile și se roagă la ploaie pentru anul viitor.

Națiunile au nevoie și ele de asemenea de ploii. De aceea trebuie să se alăture evreilor în rugăciunea către Domnul ca anul care vine să fie abundentă în ploii. Chiar și egiptenii care nu se simt amenințați de lipsa ploilor, ar trebui să se alăture: „Dacă familia Egiptului nu va urca și nu va intra în oraș, ea nu va avea [ploaie]” (Zaharia 14:18).

Acesta este miezul problemei: Egiptul nu vede ca noi dependența de Dumnezeu. Adorarea tehnologiei umane le orbește ochii. Omul poate asigura toate necesitățile, inclusiv apa fără să apeleze la Dumnezeu. Pe de altă parte, ieșirea din confortul casei în colibe eliberează omul de la gândirea blocată și îi dă să înțeleagă că cineva este deasupra tuturor.

[Adevărul este pe pământul patriei](#)

Spre deosebire de erezia egiptenilor, israelienilor li se cere credință în Domnul Dumnezeu. De aceea El ne-a dat o țară care nu are fluvii, iar ploile sunt numărate – totul după dorința Domnului: „Căci țara pe care vii să o iei în stăpânire nu este precum țara Egiptului din care ați ieșit, unde însămânțați sămânța ta și o udai cu piciorul, ca pe o grădină de zarzavat. Ci țara în care treceți să o luați în stăpânire este o țară cu munți și văi, care din ploaia cerurilor se adaptă, o țară în care Domnul, Dumnezeul tău, o veghează, neconținut sunt ochii Domnului, Dumnezeului tău asupra ei” (Deuteronom 11:10-12).

[Țara Israelului nu este ca Egiptul – aici dependența de Domnul este directă. Aici este necesară o credință de cel mai înalt nivel „Stai pe pământ și paște credința” \(Psalmi 37:3\).](#)

Pericopa VaYakhel - Arta în Tanach și în iudaism [anul 5785]

În pericopa aceasta se pune un accent pe descrierea artei legată de tabernacol și ea este ridicată la un grad de meserie sfântă și inteligență divină. Doi artiști au condus construirea tabernacolului: Bețaleel, fiul lui Uri, fiul lui Hur din tribul lui Iuda (Exodul 35:30) și asistentul lui, Oholiab, fiul lui Ahisamac, din tribul lui Dan (Exodul 35:34). Pe ambii Domnul i-a umplut „în înțelepciune, în pricepere și în cunoștință ... să țese artistic, să lucreze în aur, argint și aramă ... să facă orice meșteșug” (Exodul 35:31-33). Ei au avut parte și de calitatea de a instrui și a îndruma alți artiști, care se ocupau împreună cu ei de ridicarea tabernacolului: „Și abilitatea de a învăța pe alții a pus-o în inima lui ... l-a umplut de înțelepciunea inimii ... să știe să facă orice muncă a lucrării Sanctuarului” (Exodul 35:34; 36:1).

Pare a fi vorba despre înțelepciune umană: înțelepciune, pricepere și cunoștință. Însă marea noutate a acestei pericope este că arta lucrării Sanctuarului se bazează pe o inspirație divină, pe duhul sfânt: „l-a umplut cu duh dumnezeiesc” (Exodul 35: 31); „Bețaleel va face – și Oholiab și oricine cu inimă înțeleaptă pe care Domnul l-a înzestrat cu înțelepciune și pricepere să știe să facă orice muncă a lucrării Sanctuarului – tot ce poruncise Domnul” (Exodul 36:1); „orice om cu inima înțeleaptă în a cărui inimă Domnul dăduse înțelepciune” (Exodul 36:2). Arta nu este o adăugare umană la lucrarea dumnezeiască a tabernacolului, ci este o parte integrală din „munca sfântă”. Sfintele trebuie să fie la cel mai înalt nivel artistic și doar așa vor putea servi ca domiciliu al divinității.

Într-adevăr, Toraua alocă patru pericope pentru o descriere complexă a construcției tabernacolului. Ea evidențiază nu numai îndeplinirea precisă a poruncii Domnului, ci și frumusețea și splendoarea. Acesta este valabil pentru

toate colțurile Sanctuarului, însă iese în evidență mai ales la construirea *menoraei* (sfeșnic): „Trei cupe sub forma florii de migdal pe un braț, o îmbinare și o floare; și trei cupe sub forma florii de migdal pe un [alt] braț. O îmbinare și o floare” (Exodul 37:19). La fel și veșmintele preoților, mai ales ale marelui preot (cohen) sunt descrise ca veșminte cusute cu mare artă și aduc îmbrăcămintei „slavă și splendoare” (Exodul 28:40).

În haftaraua din această săptămână este descrisă construirea Templului în zilele lui Solomon. Acesta, și el, a fost făcut cu înțelepciune la un nivel artistic extrem de înalt. Arta Templului a fost condusă de Hiram din Tir (1Regi 7:13). Și el s-a umplut de duhul dumnezeiesc: „El era făuritor în aramă, era plin de înțelepciune, talent și cunoaștere în întocmirea oricărei lucrări” (1Regi 7:14).

Cu toate că arta se bucură în Tanach de o apreciere considerabilă și este considerată ca aparținând lumii sfinte și nu ca o opunere la ea, în tradiția înțelepților arta a fost abordată ca o noțiune de care ar fi bine să ne îndepărtăm, ba chiar s-o detestăm. Pricina este statutul artei în lumea romano-helenistă ca o parte importantă a cultului idolatriei și a mitologiei care era o parte din el. De asemenea pictura și sculptura în această lume erau pline de mituri păgâne. Din această cauză poporul evreu s-a îndepărtat de la artă. De aceea, designul în sinagogile antice din perioada celui de al doilea Templu este simplu și elementar, fără niciun gram de lux.

Poporul evreu a menținut această percepție și în evul mediu. Sinagogile au continuat să fie simple, pe când bisericile și catedralele erau de un lux exuberant.

Prima personalitate care a încercat să se întoarcă la abordarea biblică a fost marele înțelept HaRav Kuk (1865-1935, Marele Rabin Așkenaz din Ereț Israel). În cărțile sale, el sprijină cu entuziasm toate formele de artă, văzând în ea o cale importantă pentru expresia sufletului omului. Arta ne îngăduie nu numai să ne exprimăm sufletul, ci ea ne admite „să ne atașăm de Domnul care se dezvăluie în lume în toată grandoarea sa”. Dimensiunea estetică are nu numai o valoare umană, ci și o valoare religioasă superioară.

Rabinul Kuk nu era numai un filosof, ci era mai ales un *posek* פוסק (un înțelept care se ocupă de halacha) foarte important. El trebuia să se confrunte cu o poruncă de felul: „Să nu îți faci chip cioplit și nici vreo înfățișare” (Exodul 20:4). În anul 1906 s-a înființat la Ierusalim școala de arte „Bețalel” (funcționează și astăzi) de către sculptorul renumit Boris Șatz. În urma opunerii vehemente ale elementelor religioase din oraș, el a apelat la marele Rabin pentru susținere. Rabinul Kuk a fost entuziasmat și i-a încurajat să înființeze școala la Ierusalim. El a stabilit că nu este nicio ciocnire între arta în toate formele ei și sfințenia Ierusalimului. El mărturisește că evreii aveau de-a lungul secolelor o atitudine de reținere de la artă, însă aceasta s-a ivit ca o opoziție la păgânism și mai târziu la creștinism. Interzicerea de mai de sus trebuie înțeleasă în același context. În Sanctuar și Templu, nu numai că arta nu a fost interzisă, ci ea alcătuiește o parte semnificativă a spațiului sfânt și adaugă mai multă sfințenie Ierusalimului.

Rabinul Kuk mai adaugă, că în zilele noastre, când păgânismul a dispărut aproape complet, a venit vremea să ne întoarcem la valorice biblice ale artei. Într-o epistolă trimisă la institutul Bețalel, el acordă consimțământul deplin atât ideologic cât și religios pentru activitate artistică cu condiția să fie în armonie cu valorile religioase, morale și sociale și să nu conțină elemente păgâne sau creștine. Rabinul Kuk continuă politica de receptivitate față de artă ieșind în apărarea tradiției de adăugare de desene în cărțile de rugăciuni ca și în spațiul unor sinagogi, acceptându-le ca „un obicei antic care este admis deja de pe vremuri”.

Pericopa VaYeşev - De ce Iosef l-a reținut pe Simeon? [anul 5785]

În Tora noi citim despre invidia fraților față de Iosef și ura lor față de el. Astfel, cu prima ocazie care li s-a ivit ei au complotat contra lui: „Iar ei l-au văzut de departe; și când el încă nu se apropiase de ei, au complotat împotriva lui ca să îl omoare. Și și-au spus unul altuia, iată vine, visătorul acela. Și acum, haideți să-l omorâm și să-l aruncăm într-una din gropi; și vom spune, o sălbăticiune l-a devorat. Și vom vedea atunci ce se va alege din visele lui” (Geneza 37:18-20).

În continuare noi aflăm că Ruben și Iuda au încercat să-l salveze, fiecare în felul lui, însă Toraua nu ne-a dezvăluit care dintre frați s-a distins în ura sa și a dorit să-l lovească.

În Egipt, frații au fost acuzați de spionaj, iar Iosef i-a umilit. Atunci au început să simtă între ei sentimente de vinovăție fiindcă nu l-au ocrotit pe fratele lor și au ignorat implorările lui: „Ei și-au spus unul altuia, într-adevăr suntem vinovați față de fratele nostru, căci am văzut durerea [din] sufletul lui când s-a rugat de noi, dar nu l-am ascultat. De aceea a venit asupra noastră necazul acesta ... Dar ei nu știau că Iosef îi înțelegea, căci între ei era talmaciul. El s-a întors de la ei și a plâns. Apoi s-a întors la ei și le-a vorbit; și l-a luat pe Simeon dintre ei și l-a închis sub ochii lor (Geneza 42:23-24).

La întrebarea de ce Iosef l-a arestat tocmai pe Simeon, sunt cel puțin două răspunsuri: 1. Ca să-l despartă de Levi – după al doilea comentariu a lui Rași și Raşbam, nepotul lui Rași. Cei doi au intrat în Şechem ca să răzbune violul Dinei. 2. Din pricina intervenției lui pentru aruncarea lui Iosef în groapă, după cum scrie în midraşim și la unii comentatori, cum ar fi Rași și Radak. Această interpretare este o tradiție veche care s-a cristalizat spre sfârșitul celui de al doilea Templu, așa cum apare în cartea apocrifă „Testamentul triburilor”, în care Iosef în testamentul său nu învinovățește pe niciunul dintre frați. Însă Zabulon, în aceeași carte se leapădă de vinovăție și vorbește despre trei frați care produsese răzvrătirea: Simeon, Dan și Gad. El îl pomenește mai ales pe Simeon. El spune în cap. 2 al testamentului său: „Simeon, Dan și Gad au pornit către Iosef ca să-l omoare. Până la urmă din suma primită nu mi-am luat partea și nici fiul meu, ci Simeon, Dan și Gad și fiii lor au luat sumele și au cumpărat încălțăminte lor, fiilor și soțiilor lor. Ei au spus că nu vor cumpăra mâncare fiind prețul fratelui lor. Însă Simeon s-a încăpățânat să ia cămașa ca s-o rupă cu sabia, supărat că nu l-a omorât”.

Gad recunoaște: „Când i-am adus lui Iosef salutări de la tatăl nostru, am ieșit de la el, iar ura mi-a întunecat rațiunea îndemnându-mi sufletul să-l omor” (Testamente, cap. 5).

Dan chiar folosește verbul „a devora”: „M-a trezit unul din duhurile rele spunând, ia sabia și omoară-l pe Iosef, iar tatăl tău te va iubi. Acesta a fost duhul invidiei care m-a ademenit să-l devorez pe Iosef cum tigrul devorează mielul” (Testamente cap.7).

Însă în testamentul lui Simeon noi găsim o mărturisire clară și detaliată la urzeala împotriva lui Iosef: „Am luat parte la aceasta fără să-mi fie frică deloc, fără temeri și fără scrupule și fără milă fiindcă l-am invidiat pe Iosef încă din tinerețe. Tatăl nostru îl iubea mai mult decât pe oricare din fiii și aceasta mi-a înăsprit inima contra lui. Diavolul păcatului și duhul invidiei mi-au orbit înțelepciunea încât nu m-am comportat cu el ca un frate. Eu m-am înfuriat pe

Iuda cinci luni de oarece l-a lăsat în viață. Iar Domnul m-a închis oprindu-mi mâna dreaptă șapte zile și am știut că mi-a venit asta din cauza lui Iosef. Am plâns și m-am rugat Dumnezeului ca să mă însănătoșesc făgăduind că mă voi îndepărta de orice invidie, nelegiuire sau dezmăț, fiindcă am înțeles că o faptă rea am uneltit în fața Domnului și a tatălui nostru Iacov legat de fratele nostru, Iosef, din pricina orgoliului meu față de el. Iar tatăl meu m-a întrebat de sufletul meu când m-a văzut bosumflat și i-am spus că am fost chinuit din cauza ... eu m-am întristat mai mult decât oricare, fiindcă eu am fost de vină pentru vânzarea lui Iosef. Când am ajuns în Egipt, mi-am dat seama că am fost torturat pe drept și nu m-am întristat deloc.

Câți bani au primit și ce au făcut cu ei?

Profetul Amos îi dojenește pe judecătorii care încalcă dreptatea pentru mită: „Iată ce spune Domnul, pentru trei răzvrătiri ale Israelului, ba chiar pentru patru, nu voi schimba hotărârea luată, fiindcă ei îl vând pe cel drept pe argint și pe cel sărac pentru o pereche de încălțări” (Amos 2:6). Iar în continuare: „Atunci să-i cumpărăm pe cei nevoiași cu argint și pe săraci cu o pereche de încălțări și să vindem resturile de cereale nefolositoare” (Amos 8:6). Probabil din cauza expresiei, Iosef HaTadik „cel drept” aflat o dată în Talmud și de multe ori în midraș, spusele lui Amos folosind verbul „a vinde” ca referindu-se la Iosef.

Într-un midraș târziu scrie: „L-au vândut pentru 20 de arginți. Fiecare a luat doi ca să-și cumpere încălțări după cum a spus profetul Amos” (midrașul, Pirkei deRabi Eliezer, 38). Și în midraș Tanhuma scrie la fel, ca și în cel numit *Aseret Harughei Malhut* עשרת הרוגי מלכות „Cei zece morți pentru patrie”. În urma acestui midraș s-a compus *piutul* (poezie liturgică) cu același nume pe care sefarzii îl spun de 9 Av, iar așkenazii de lom Kipur în Musaf sau Minha.

Pericopa VaYeṯe - „Când Rahel îl născuse pe Iosef” (Geneza 30:25) [anul 5785]

Nașterea lui Iosef este perioada în care Iacov decide să se întoarcă acasă: „Și a fost, când Rahel îl născuse [deja] pe Iosef, că Iacov i-a spus lui Lavan, dă-mi drumul să mă întorc către locul meu și la țara mea” (Geneza 30:25).

De ce a decis tocmai după nașterea lui Iosef și de ce Toraua a găsit de cuviință să ne-o împărtășească? Comentatorii discută această chestiune. Rași merge în urma înțelepților și explică că Iacov putea să se confrunte cu Esav doar când Iosef există: „După cum a prorocit profetul Obadia „Casa lui Iacov va deveni un foc, casa lui

Iosef o flacăra, iar casa lui Esav va fi miriștea” (1:18). Foc fără flacăra nu poate fi stăpănit de departe, așa că după nașterea lui Iosef Iacov a crezut în Dumnezeu și a vrut să se întoarcă”.

Mulți dintre comentatorii „textuali” interpretează altfel, textual: deoarece s-au împlinit cei șapte ani de muncă pentru Rahel, iar acum Iacov nu-i datorează lui Lavan nimic. Însă dacă acceptăm această interpretare, ar fi trebuit ca Iacov să lege perioada cu terminarea celor șapte ani de muncă și nu cu nașterea lui Iosef care s-a petrecut după aceea. Legătura pe care o face Iacov cu nașterea lui Iosef și nu cu terminarea celor șapte ani de muncă, arată că aceasta i se părea cel mai important fapt.

Ca să înțelegem decizia lui Iacov de a se întoarce acasă, trebuie să analizăm cauzele plecării lui la Haran. Ambii săi părinți îi poruncesc să meargă în Haran. Prima este Rebeca, care se temea de Esav. Deoarece aceasta era cauza plecării lui la Haran, el trebuie să rămână acolo „până se va potoli furia fratelui tău împotriva ta și uită ce i-ai făcut; apoi voi trimite și te voi aduce de acolo” (Geneza 27:45). După ordinul Rebecăi, Iacov se va putea întoarce din Haran după ce furia lui Esav va trece și el se va comporta ca unul care uitase ce i-a făcut Iacov cu binecuvântările. Atunci ea va trimite pe cineva, fiindcă Iacov nu poate ști acolo când s-a potolit Esav.

Isaac de asemenea i-a poruncit lui Iacov să meargă în Haran: „Ridică-te, mergi la Padan-Aram, la casa lui Betuel, tatăl mamei tale și ia-ți de acolo soție, dintre fiicele lui Lavan, fratele mamei tale. Și Dumnezeul Atotputernic să te binecuvânteze, să te facă roditor, să te înmulțească ... ca să moștenești țara pribegiilor tale, pe care i-a dat-o Dumnezeu lui Avraham” (Geneza 28:2-4). Iacov trebuie să fie urmașul lui Avram ca să moștenească țara. Pentru asta trebuie să-și ia o soție și calea era deja liberă după ce Avraham și-a trimis robul ca să-i aducă o soție lui Isaac din Haran. Și în chestiunea aceasta, Isaac procedează ca și tatăl său. Iacov trebuia să se întoarcă după ce va întemeia o familie.

Iacov nu pleacă la Haran din porunca Rebecăi, ci doar după ce îi poruncește Isaac. Acesta apare la sfârșitul pericopei Toldot. Rebeca îi poruncește lui Iacov să fugă în Haran, însă el nu reacționează. Atunci Rebeca disperată apelează la Isaac, iar Isaac îi poruncește să plece în Haran și el pleacă.

Iar povestea întoarcerii lui Iacov în țară dovedește că Iacov n-o ascultă pe mama lui. Rebeca încă nu l-a chemat înapoi. Ca să vadă dacă Esav mai este furios pe el, la începutul pericopei VaYișlah el trimite soli la Esav să vadă dacă mai este supărat. Dacă auzea de la Rebeca, nu mai era nevoie să trimită olacii cu daruri. Poruncile ei nu sunt îndeplinite nici la plecare, nici la întoarcere.

Însă pare că și porunca lui Isaac el n-o îndeplinește complet. El găsisse o soție imediat după ce a ajuns acolo și trebuia să revină așa cum a procedat robul lui Avraham după ce a găsit-o pe Rebeca. Este adevărat că Iacov a fost obligat să lucreze 14 ani, însă el a cerut să plece doar după ce s-a născut Iosef.

Poate că Iacov și-a închipuit că pentru îndeplinirea misiunii nu este de ajuns cununia, ci doar după nașterea fiului a îndeplinit binecuvântarea de înmulțire a seminției. Acuma când are o soție și un fiu, poate să se întoarcă acasă. Mai pare că Iacov a așteptat nașterea lui Iosef, fiindcă Rahel este soția sa iubită, cea adevărată. Aceasta a fost atitudinea lui de-a lungul întregii căsătorii până la moartea Rahelei. Aceasta se remarcă în diferite versete din Tora, cea mai semnificativă fiind probabil: „Știți că doi [fii] mi-a născut soția mea” (Geneza 44:27). Marele comentator Ramban (Nahmanides) ne explică acest verset: „De la soția pe care am luat-o din voința mea mi s-au născut doar doi și i-am iubit parcă numai ei erau, iar ceilalți îmi sunt ca copiii de concubine. Căsătoria cu Lea este pentru Iacov un fel de accident, iar Rahel a fost cea cu care el a întemeiat o familie.

Această interpretare distinge plecarea la Haran cam altfel. Nu este vorba despre o evadare pripită, ci despre ridicarea drapelului de construire a temeliiilor poporului evreu în țara sa. Așa trebuie să fie și așa este de-a lungul istoriei: când poporul evreu stă în fața unei prăpăstii, își adună puterile și construiește ceva și mai mareț. Doar exemple recente: în urma groaznicului holocaust, supraviețuitorii au contribuit cel mai mult la înființarea statului Israel.

[Așa cum în urma evadării lui Iacov din fața lui Esav s-au născut cele 12 triburi și s-au consolidat temeliiile poporului evreu, așa trebuie ca noi după fiecare impas major să întemeiem ceva nou în favoarea poporului evreu.](#)

Pericopa VaYiṣlah - „Numele tău nu va mai fi Iacov, ci Israel” (Geneza 32:29) [anul 5785]

Dintre cei trei patriarhi, despre Iacov avem cele mai multe detalii, mai multe decât despre Avraham și Isaac și chiar și noi ne numim după el – Israel și nu Fii lui Avraham sau Fii lui Isaac.

Evenimentul cel mai important din viața lui Iacov este schimbarea numelui său de la Iacov la Israel, primită de la persoana care a luptat cu el: „Numele tău nu va fi Iacov, ci Israel, căci ai luptat cu Dumnezeu și cu oamenii și ai învins” (Geneza 32:28). A doua oară i-a spus Domnul Însuși: „Și i-a spus Dumnezeu, numele tău este Iacov. Numele tău nu va mai fi Iacov, ci Israel va fi numele tău” (Geneza 35:10). De ce este o schimbare de nume de două ori?

Înainte să căutăm răspunsuri, să urmărim felul schimbării numelui al altor două personaje din Tora: Avraham și Iosua:

1. Avraham – Geneza 17:4,15

„[Cât despre] Mine, iată legământul Meu cu tine: vei fi părinte al multor neamuri. Numele tău nu se va mai chema Avram, ci numele tău va fi Avraham, căci ți-am dat să fii tatăl multor neamuri (*av hamon goiim*). Te voi face foarte roditor și voi face din tine neamuri; și regi din tine vor ieși ... Dumnezeu i-a spus lui Avraham, pe Sarai, soția ta, să nu o mai chemi Sarai, căci Sara îi este numele”.

1. Iosua – Numeri 13:16

„Și Moise i-a pus lui Hoșea, fiul lui Nun, numele Iosua” (în limba română Iosua).

În primul caz a fost făcută o binecuvântare pentru asigurarea viitorului lui Avraham și Sara. În cel de al doilea caz, după interpretarea înțelepților (vezi Talmud, tractatul Sota 34:b) schimbarea numelui conține un fel de rugăciune pentru asigurarea viitorului său. În ambele cazuri, după schimbarea numelui, personajele folosesc numele cele noi. Acesta nu este cazul la Iacov. Schimbarea numelui nu are legătură cu asigurarea viitorului său ca la Avraham și Iosua. După schimbarea numelui, continuă să-l numească Iacov până la sfârșitul zilelor sale: „Și atunci când Iacov a terminat de poruncit fiilor săi, și-a tras picioarele pe pat și s-a stins și a fost adăugat la poporul său” (Geneza 49:33). Mai sunt încă câteva diferențe.

Schimbarea numelui lui Avraham și Iosua nu avea legătură cu personalitatea lor ori cu caracterul lor moral și ca

atare ea nu vestește o schimbare spirituală a lor. Schimbarea era externă, care provenea de la o binecuvântare a Domnului sau o rugăciune a lui Moise. La Iacov, schimbarea numelui ne arată o traversare intern-spirituală ca rezultat al luptei. Viața lui Iacov este caracterizată printr-o luptă încontinuu. Se spune că labok לבק, locul unde are loc lupta, vine de la *maavak* מאבק, care înseamnă luptă.

Numele de Iacov a fost de la nașterea lui un peiorativ, după spusele fratelui său, Esav: „De asta a fost numit Iacov că m-a împiedicat de aceste două ori?” (Geneza 27:36). Rădăcina ACV עקב înseamnă „a împiedica, a reține” și de aici numele: Iacov יעקב. Tatăl său Isaac l-a preferat pe fratele său, Esav, datorită cârnii de vânătoare pe care acesta i-o aducea. Mama, Rebeca, spre deosebire, l-a iubit fără condiții: „Isaac îl iubea pe Esav, căci mânca din vânatul lui, dar Rebeca îl iubea pe Iacov” (Geneza 25:28).

Viața lui Iacov a fost compusă dintr-o luptă la alta. Schimbarea numelui nu i-a oferit o viață mai ușoară. Viitorul nu-i era asigurat ca în cazul lui Avraham și Iosua. La prima schimbare de nume citim și argumentarea acesteia: „Numele tău nu va fi Iacov, ci Israel, căci ai luptat cu Dumnezeu și cu oamenii și ai învins” (Geneza 32:29). A doua oară nu avem nici măcar un argument: „Numele tău nu va mai fi Iacov, ci Israel va fi numele tău” (Geneza 35:10). Nu avem în ambele o promisiune de o viață mai bună.

Întrebarea care se pune este, cum va primi el binecuvântarea - ca Iacov sau ca Israel? Înțelepții citați de Rași (Geneza 32:29) spune: „Că nu ți se va spune că binecuvântarea ai primit-o prin înșelăciune, ci prin glorie și dezvăluire”.

Așadar, adevărata luptă este intern-spirituală: Iacov față de Israel. După înțelepți (Avot 4:1), eroul, puternicul nu este cel care duce o viață ușoară, fără crize, ci cel care își stăpânește sufletul. Iacov ascunde în caracterul său mai multe aspecte: pe de o parte, se teme chiar și după ce i s-a promis binecuvântarea Domnului; pe de altă parte, când o vede pe Rahel el mișcă o stâncă pe care câțiva ciobani nu reușeau s-o miște (Geneza 29:11). La fel este tăcerea lui la violul Dinei (34:30) față de amenințarea înaintea morții lui (Geneza 49:6-7).

Iacov a suferit de o serie de crize de-a lungul vieții. La întrebarea faraonului el răspunde: „Puține și rele au fost zilele anilor vieții mele” (Geneza 47:9). Însă provocarea nu este cea care ne face viața, ci cea ce facem noi în viață. Cu toate că Iacov a suferit, probabil, de la preferarea lui Isaac pe Esav, el însuși l-a preferat pe Iosef față de frații săi. De ce oare? Cu siguranță el a înțeles că comportamentul lui Iosef care l-a adus la această nenorocire, provenea de la această preferare. Oare el n-o fi înțeles partea lui în această catastrofă? După înțelepți, el a mai provocat într-un mod indirect alte două catastrofe din viața lui: moartea iubitei lui soții Rahel și violul fiicei sale Dina.

La sfârșit, Iacov (Israel) trebuie să lupte cu el însuși - cu Iacov. De aceea numele lui este repetat de Dumnezeu de două ori: „numele tău este Iacov” și tu vei rămâne Iacov. Însă numele tău este și Israel: adică tu, Iacov, poți să te învingi pe tine însuși și să fi Israel.

Prima binecuvântare pe care a primit-o Iacov este cea a lui Isaac, pe care el a primit-o prin înșelăciune. Cu toate acestea, el era demn de ea ca Israel. Isaac l-a binecuvântat: „Cel ce te blestemă va fi blestemat, iar cel ce te binecuvântează va fi binecuvântat” (Geneza 27:29). Înțelepții au spus că *țadikim* (perfecții) la început vor suferi, însă sfârșitul va fi o delectare. Spre deosebire de el, Balaam a binecuvântat: „Cel ce te binecuvântează va fi binecuvântat, iar cel ce te blestemă va fi blestemat” (Numeri 24:9). Rași și Ramban (Nahmanides) explică că răufăcătorii, spre deosebire de *țadikim*, la început se vor delecta, însă sfârșitul va fi o suferință. De aceea el înaintează binecuvântarea.

Aceasta a fost prima binecuvântare pe care a primit-o Iacov de la Isaac. Când el îi binecuvântează pe fii săi, îi spune lui Iosef: „Binecuvântările tatălui tău au depășit binecuvântările părinților mei, până la marginea dealurilor lumii” (Geneza 49:26). Aceasta este binecuvântarea adevărată pe care o dă și Moise tuturor fiilor lui Israel spre sfârșitul vieții sale: „... Și te va înmulți mai mult decât pe strămoșii tăi” (Deuteronomul 30:5).

La urmă, Israel a reușit să izbândească în lupta interioară și să înțeleagă în sfârșit binecuvântarea primită de la tatăl său:

Cel ce te blestemă va fi blestemat, iar cel ce te binecuvântează va fi binecuvântat” (Geneza 27:29) – *țadikim*, la început vor suferi, dar la sfârșit se vor delecta. Suferințele au fost exterioare, însă la urmă Iacov și-a găsit liniștea interioară sufletească. La urmă, Israel a câștigat față de Iacov. De aceea binecuvântările pe care Iacov le dă fiilor lui sunt peste cele pe care le-a primit Iacov de la părinții lui.

Să dea Atotputernicul ca binecuvântările pe care noi le dăm fiilor noștri să fie mai presus decât cele pe care le-am primit de la părinții noștri.

Pericopa VeZot HaBeracha - De ce unele triburi nu sunt amintite în binecuvântarea lui Moise 5785

Această ultimă pericopă a Torei care se citește de Simhat Tora și încheie ciclul anual de citire săptămânală este o pericopă extrem de scurtă: două capitole în total. Primul este binecuvântarea lui Moise dată poporului evreu prin fiecare trib în parte, iar al doilea și ultimul este moartea lui Moise la vârsta de 120 de ani.

Așadar, în prima parte Moise binecuvântează triburile. Aici el este numit de singura dată în viața lui „omul lui Dumnezeu” și are privilegiul să spună cuvintele și gândurile sale și nu pe cele dictate de Domnul. Din aceste vorbe emoționante de despărțire putem auzi ce crede el despre fiecare trib. Nu ceea ce i-a spus Domnul să spună poporului – aceasta am auzit deja în pericopa Haazinu. Aici noi auzim nu numai ce crede el despre fiecare trib, ci chiar cum vede el relațiile între triburi și ierarhia între ele. Este de asemenea comparația între binecuvântările lui Moise cu cele ale lui Iacov de la sfârșitul cărții Geneza.

Oare Moise a binecuvântat toate triburile? Dacă citim cu atenție, vedem că nu este așa. În primul rând, Menașe și Efraim sunt absenți atât din binecuvântarea lui Iacov din Geneza cap. 49 cât și din cea a lui Moise din Deuteronom cap. 33. Aceasta se datorează faptei că atunci ei se numeau „Casa lui Iosef” ((1Regi 11:28), ca de exemplu Ieroboam Ben Nevat în timpul revoltei contra lui Solomon. Într-adevăr există o binecuvântare pentru Iosef, dar nu și pentru triburile care s-au născut din el. Trebuie subliniat că Moise îi amintește pe Efraim și Menașe la sfârșitul binecuvântării pentru Iosef: „Și ele sunt zecile de mii ale lui Efraim și ele sunt miile lui Menașe” (Deuteronom

33:17).

Mai este un trib absolut ignorat, absent din binecuvântare – tribul Șimon (Simeon). Vom încerca să dezlegăm această enigmă.

Este adevărat că Simeon este amintit în binecuvântarea lui Iacov doar cu mustărări, cu învinuiri: „Simeon și Levi sunt frați, armele lor sunt unelte furate ... îi voi împărți în Iacov și-i voi împrăști în Israel” (Geneza 49: 5, 7). În binecuvântarea lui Moise el nu este amintit deloc.

De obicei, simbolul tribului Simeon sunt niște ziduri. Aceste ziduri reprezintă năpustirea lui și a lui Levi în Șichem ca să răzbune violul Dinei, sora lor. De aceea acest simbol este unul negativ, însă aceasta nu este singura problemă legată de tribul Simeon.

Rași încercăm să dezlege absența lui Simeon în felul următor: „De ce oare nu i-a alocat o binecuvântare aparte? Fiindcă era supărat pentru ce a făcut el la Șitim”. Povestea despre cele întâmplate la Șitim este descrisă în cartea Numeri 25:14-15, despre Zimri, fiul lui Salu, conducătorul tribului Simeon. Povestea conține o critică aspră la adresa lui.

Noi mai știm despre Simeon că tocmai pe el l-a găsit Iosef să-l încarcereze în temnița egipteană până când frații lui îl vor aduce pe „fratele cel mic”, Beniamin. Poate aici se ascunde soluția la absența lui Simeon din binecuvântarea lui Moise. Poate că Simeon, atât persoana cât și tribul erau notorii ca fiind desfrânați și de aceea era mai puțin îndrăgiți și aceasta este cauza că ei nu s-au revoltat contra încarcerării sale.

Însă mai este un trib cunoscut pentru violența sa și anume tribul Levi. Și acesta a participat la măcelul de la Șichem. Membrii tribului Levi au participat la măcelul evreilor de după vițelul de aur. Iacov blestemă ambele triburi la fel: „Blestemată fie furia lor” (Geneza 49:7).

Dar iată, tocmai Levi are parte de o binecuvântare lungă și măgulitoare de la Moise. Poate fiindcă și el însuși aparține tribului Levi?

În orice caz nu există o explicație covârșitoare de ce tribul Simeon nu este amintit. Însă noi știm din istorie, că tribul Simeon a fost absorbit de tribul Iuda. Când Iosua a împărțit terenurile triburilor s-a spus: „Sortul al doilea i-a ieșit lui Simeon, tribul fiilor lui Simeon, după familiile lor. Moștenirea lor era în mijlocul moștenirii fiilor lui Iuda ... căci partea fiilor lui Iuda era prea mare pentru ei și deci fiii lui Simeon au primit moștenire în mijlocul moștenirii lor” (Iosua 19:1, 9).

Pare că în ciuda conduitei fiilor lui Simeon, li se cuvenea și lor o binecuvântare. Nouă, tuturor ni se cuvine să fim binecuvântați, fără legătură cu greșelile pe care le-am făcut. Marele înțelept Ramban (Nahmanides, Spania sec 12) ne explică acest lucru clar: „Iată, se vor binecuvânta și ei [tribul Simeon] din binecuvântarea celorlalte triburi din care fac parte”.

Pesah - a șaptea zi: De câte minuni este nevoie ca să-l vedem pe Dumnezeu? [anul 5785]

Citirea Torei în această zi începe cu ieșirea evreilor din Egipt după ce Domnul a adus asupra faraonului și a egiptenilor cele zece plăgi pentru a-i convinge, poate și pe evrei, de puterile lui și pe faraon să lase evreii să plece. Aceștia habar nu aveau cât de lung și anevoios va fi drumul.

Însă un lucru se repetă de-a lungul citirii fragmentului ca și în citirea celorlalte în continuare de-a lungul povestirii pribegiilor în deșert și anume minuni. Chiar și credință în Domnul și probleme și plângeri și – soluții „simple” de la Domnul: minuni și încă minuni și așa mai departe.

De-a lungul întregului fragment, evreii privesc gloria Domnului și minunile Sale

Iată lista minunilor din fragmentul de sărbătoare:

- „Iar Domnul mergea înaintea lor ziua într-un stâlp de nor, ca să-i conducă pe drum, și noaptea într-un stâlp de foc, ca să le lumineze, ca să poată merge zi și noapte” (Exodul 13:21).
- „Iar copiii lui Israel au mers pe uscat în mijlocul mării și apele le erau zid, la dreapta lor și la stânga lor” (Exodul 14:29).
- „Au ajuns la Mara, dar n-au putut bea apele de la Mara, căci erau amare ... și poporul a cârtit împotriva lui Moise, spunând, ce vom bea? Iar [Moise] a strigat către Domnul și Domnul i-a arătat un copac: el l-a aruncat în apă și apele s-au îndulcit ...” (Exodul 15:23-25).
- „Domnul i-a vorbit lui Moise spunând, am ascultat cârtelile copiilor lui Israel; vorbește-le spunând, pe înserat o să mâncați carne, iar dimineața o să vă saturați cu pâine și astfel veți ști că Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru. Și a fost seara: prepelițele s-au ridicat și au acoperit tabăra, iar dimineața un strat de rouă era în jurul taberei. Și s-a ridicat stratul de rouă, și iată pe suprafața deșertului era [ceva] fin și pufos, fin ca bruma asupra pământului. Copiii lui Israel au văzut și și-au spus unul altuia, Mana (cuvântul poate însemna și „ce”) este, căci n-au știut ce este. Moise le-a spus, aceasta este pâinea pe care v-a dat-o Domnul, drept hrană” (Exodul 16:11-15).
- „Moise a spus, mâncați-o astăzi, căci astăzi este Șabat pentru Domnul, astăzi n-o veți găsi pe câmp. Șase zile să o strângeți, dar în ziua a șaptea este Șabat, nu va fi deloc [mană]” (Exodul 16:25-26).
- „Și loșua l-a slăbit pe Amalek și pe poporul său cu tăișul sabiei” (Exodul 17:13).

Oare de câte minuni este nevoie ca să credem în Dumnezeu? Ne-am putea aștepta ca cei care au văzut toate minunile descrise mai sus să nu se mai îndoiască, să aibă dubii, să nu aibă încredere. Am vrea să fim cu toții într-un loc unde nimănui să nu-i fie teamă de pierderea credinței.

Însă poveste ieșirii din Egipt ne dovedește că realitatea este cu mult mai complexă. Credința este doar un sentiment interior cu care noi percepem realitatea. Însă ea nu ne promite nimic, nu de bine și nu de rău. Noi nu știm care sunt planurile Domnului pentru poporul Israel și pentru întreaga omenire.

Fiecare minune este unică și n-o aprobă pe cea anterioară și nu ne vestește despre următoarea care va veni. Fiecare minune nu ne descurajează de a ne plânge și a vocifera din nou, de a ne asigura că toate detaliile sunt puse la punct.

Strigătul nu înseamnă o lipsă de credință, ci speranța că cel care trebuie ne aude și va face ceea ce noi credem că

trebuie să facă. Să sperăm că vom avea întotdeauna puterea să țipăm și mai ales că există cel care să ne audă.

Şabat Nahamu - o zi de consolare și speranță [anul 5785]

Şabat Nahamu este primul Şabat după 9 Av. Se numește așa după primele două cuvinte din haftara care se citește de acest Şabat, pericopa VaEthanan: „Consolați, consolați [pe] poporul meu” (Isaia 40:1). Din acest Şabat începem o serie de șapte Şabatot de consolare, numite *Şeva deNehamta* שבַע דְנַחֲמָתָא.

După postul de 9 Av, în care noi ne îndoliam pentru distrugerea celor două Temple și alte nenorociri care au venit asupra poporului evreu, noi începem o serie de șapte haftarot în care noi nu citim o haftara legată de conținutul pericopei, ci șapte haftarot de consolare – toate din profetul Isaia. Aceste haftarot vin să încurajeze și să înveselească în așteptarea eliberării care va veni în viitor – *gheula* și venirea lui Mesia încă în zilele noastre.

În această haftara, profetul apelează la ceilalți profeți ca și ei să consoleze poporul evreu. De ce Isaia repetă de două ori verbul „consolați”? Marele comentator Malbim (România, sec. 19) spune că Israel își vor câștiga libertatea ori când va veni momentul pe la sfârșitul celui de al șaselea mileniu sau poate mai repede dacă ne vom comporta cum trebuie – prin Domnul Dumnezeu.

Așadar „Vorbiți inimii Ierusalimului și strigați-i” (Isaia 40:2), adică spuneți-le că timpul lor al exilului s-a împlinit – prin drumul Domnului și de aceea „Un glas strigă, în deșert eliberați calea Domnului” (Isaia 40:3) – ca să aducă pe toți exilații din toate colțurile lumii.

„Slava Domnului se va arăta și toate făpturile vor vedea că gura Domnului a vorbit” (Isaia 40:5).

După ce descrie diferențele dintre revelația viitoare față de cea care a fost în trecut: Domnul va apărea în fața poporului, vor avea parte toți și nu numai aleșii și toate popoarele care au venit să lupte contra Israelului vor avea parte de ea.

Profetul continuă cu multe cuvinte de încurajare, spunând „Urcă-te pe un munte înalt, vestitor al Sionului” (Isaia 40:9) – către profeții care vestesc eliberarea Sionului, „Înalță glasul cu putere, vestitor al Ierusalimului” – voi profeții veți vesti cu bucurie eliberarea Ierusalimului.

În acest Şabat, există în diferite comunități obiceiuri de a petrece. De exemplu, un mare înțelept din evul mediu ne povestește că trebuie pregătită o masă specială în această zi, mai ales că ea cade aproape de sărbătoarea de Tu BeAv sau chiar în aceeași zi (ca anul acesta). Unii așteptau această zi ca să amâne spunerea „Binecuvântării Lunii” care dacă a trecut ultima zi de a spune. Unii cântau binecuvântarea „Ioțer or” din rugăciunea de Şaharit într-o melodie specială.

În țările așkenazilor s-au compus poezii speciale (*piutim*) pentru aceste Șabatot speciale.

Șabat Șira - Șabatul cântării și cel al păsărelelor [anul 5785]

Șabatul (Sâmbăta) în care evreii citesc din pericopa BeȘalah din Tora „Cântarea mării” (Exodul 15:1-19) se numește și Șabat Șira „Șabatul cântării”. Acest Șabat cade întotdeauna de 15 Șvat sau în săptămâna dinaintea acestei date, în care noi sărbătorim Tu BiȘvat – Anul Nou al Pomilor.

Această cântare este singura din tot Tanachul care se citește în fiecare zi a anului la rugăciunea de dimineață. Porunca este s-o citim cu bucurie și mulțumire.

Obiceiul este ca în această zi, evreii să împrăstie semințe ca hrană pentru păsărele. Acest obicei provine de la o legendă din care învățăm că trebuie să răsplătim păsărelele. În pericopa BeȘalah noi citim între altele despre evenimentul coborârii manei în deșert. În continuare apare următorul verset: „Și a fost în ziua a șaptea că [unii] din popor au ieșit să strângă, dar nu au găsit” (Exodul 16:27). Midrașul „Ialkut Șim'oni” întreabă „trebuia să scrie și 'nu era' fiindcă ea nu era acolo niciodată, și nicidecum 'nu au găsit' după cum apare”. De ce scrie 'nu au găsit'? Răspunsul: Datan și Aviram au ieșit pe furiș de Șabat în afara taberei și au împrăștiat în deșert din mana pe care o aveau. Aceasta ca să-și bată joc de spusele lui Moise, care a spus „... în a șaptea zi nu va fi ...” (Exodul 16:26). Însă păsările au mâncat mana pe care au răspândit-o Datan și Aviram înainte ca poporul să vină ca să le strângă. Astfel, păsările „l-au apărât pe Moise”. Pentru amintirea lor, noi le dăm păsărilor recompensă în Șabat Șira în care noi citim „Cântarea mării”.

Acest obicei este în miezul lui recunoașterea binelui față de păsări. Cu toate că acestea, după cum a scris un mare înțelept, animalele nu conștientizează, însă recunoașterea binelui vine ca să îndrepte moralurile omului.

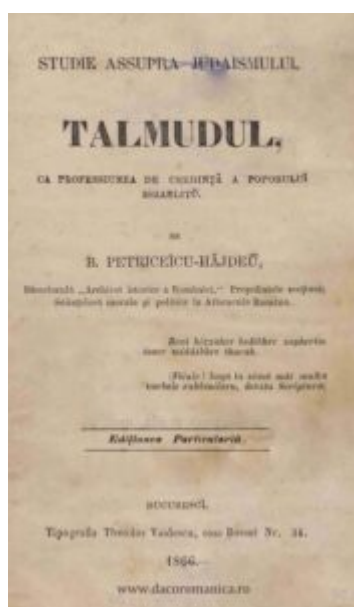
O altă explicație apare în cartea „Aruch HaȘulhan” (Polonia, sec.19, autor: Rav I.M.Epștein, o carte care explică legile și regulile din „Șulhan Aruch”) și în alte cărți. Ele scriu că este știut de popor că atunci când evreii cântau cântarea de mulțumire Domnului Dumnezeuului, păsările cântau cu ei. În același timp, copiii culegeau fructe din pomii care erau în mare și le dădeau păsărilor. Ca o amintire a acestui episod, noi le dăm păsărilor semințe de acest Șabat.

O dispută legată de împrăștierea semințelor de Șabat se derulează de secole. În Șulhan Aruch apare următoarea regulă: îi este interzis cuiva să dea de mâncare de Șabat unui animal care nu-i aparține. Din această cauză, unii înțelepți susțin că trebuie oprit acest obicei, deoarece păsărelele nu aparțin nimănui. Pe de altă parte, mulți înțelepți, mai ales mai noi, susțin că obiceiul trebuie continuat. Printre ei se numără și Marele Rabin Ovadia Iosef. Dacă cineva, cu toate astea, vrea să meargă la extremă, poate pregăti dinaintea Șabatului semințe într-o farfurie și să acopere cu o altă farfurie pe deasupra, iar de Șabat înlătură farfuria care o acoperă. Se pot da semințele și unui copilaș, care de la vârsta aceasta sunt acceptate mai ușor.

Mai era un obicei și poate chiar și mai multe. Oamenii obișnuiau în această zi să mănânce grâu, fiindcă mana apărea ca niște boabe de grâu.

Se obișnuiește în acest Șabat ca să se spună „Cântarea Mării” într-o melodie specială și înțelepți spun că celui care o spune din toată inima de parcă el ar trece marea și o spune din bucurie i se iartă toate păcatele.

Talmudul - cartea care îi înfurie pe antisemiți [anul 5785]

În urma celui mai recent articol al meu despre una din cele mai antisemite cărți din epoca modernă <https://baabel.ro/2021/03/protocoalele-inteleptilor-din-sion/> și, mai ales, a comentariilor frumoase și înțelepte, m-am gândit să adaug ceva din repertoarul românesc și să arăt cum se fac aceste falsificări, uneori sofisticate, alteori prostești și infantile.

Dacă dăm o căutare pentru cuvântul „Talmud” pe Google în limba română găsim trei feluri de documente. Primul este o listă de citate din Talmud, dar și din alte surse, din care reiese că evreii au cusururi, sunt infractori, pedofili, urăsc alte popoare și așa mai departe. Al doilea sunt câteva cărți traduse despre Talmud, din care aflăm câte ceva despre conținutul cărții. Categoria cea mai mare este reprezentată de o serie de cărți, originale sau traduse, xenofobe, antisemite, unele mai bine documentate, însă majoritatea sunt gunoaie literare.

Un lucru este comun multor intelectuali români cu cei din lumea mare: un dispreț bolnăvicios față de această carte specială care trebuie studiată mulți ani pentru a fi înțeleasă, cu condiția de a ști perfect ebraica rabinică și biblică, precum și aramaica babiloniană. Însă aceasta nu este de ajuns. Cine nu cunoaște limbajul și mai ales stilul literar specific epocii, va înțelege eronat textul care este foarte complicat. Textul conține dispute între înțelepți din diferite perioade și locuri, iar în carte apar toate sugestiile, atât cele care au fost acceptate, cât și cele respinse. Acești înțelepți aveau un stil aparte de a se exprima, plin de superlative, parabole, povești și legende. Cine nu înțelege acest lucru nu se poate da drept mare cunoscător. Iată un exemplu: tractatul *Kiduşin* din Talmud prezintă o dispută între câțiva înțelepți cu privire la verighetă. Se dezbate de exemplu cine cumpără verigheta și din ce poate fi făcută. Una dintre întrebări este dacă ea trebuie să fie șlefuită, dacă poate fi gravată și dacă poate avea o piatră prețioasă. Marele înțelept Rabi Iehuda HaNasi, redactorul cărții Mișna, este de părere că ea poate avea o piatră prețioasă. Însă până la urmă s-a hotărât că verigheta va fi șlefuită, lucioasă și fără pietre prețioase. O frază

citată la întâmplare din această dispută îi poate induce în eroare pe cititor.

Aici mă voi referi doar la întrebarea în ce măsură acești intelectuali cunosc tema pe care o dezbat, adică textul pe care ei pretind să îl prezinte. Ar fi de așteptat ca un om de știință să analizeze un material pe care îl cunoaște și îl înțelege. Eu nu aș îndrăzni niciodată să discut Noul Testament în originalul grec, pentru că nu înțeleg destul de bine greaca antică. Iată așadar câteva exemple pe care ei le aduc din Talmudul tradus într-o a treia sau a patra limbă, iar de acolo în română, plus falsificări pe drum. Aș fi ales cartea lui Nicolae Paulescu *Camăta, fraudă și jurământul fals în Talmud*, dar nu am cartea originală, ci doar texte editate și copiate. Această carte din 1910 are numeroase citate, unele destul de exacte, dar falsificate. Eu am ales lucrarea unui alt mare intelectual, B. P. Hasdeu, *Talmudul ca profesiune de credință a poporului Israelit* din 1916, pe care îl posed în original, o broșură de 44 de pagini.

În ambele cărți sunt amintiți de repetate ori câțiva autori francezi, mari antisemiți, care au fost probabil dascălii și îndrumătorii autorilor în acest domeniu. Amândoi folosesc din abundență termenul de „rabin”, pe care ori nu-l înțeleg, ori îi induc în eroare pe cititori în mod intenționat. Personalitățile din scrierile evreiești post-biblice se numesc *chachamim*, (înțelepți), nu rabini. Cuvintele *rav*, *rabi*, *raban* sunt titluri atașate numelui. Printre acești înțelepți apare și Ieșu (Isus), într-o poveste din tractatul *Sanhedrin* 107:b (care a fost cenzurat). El apare ca discipolul marelui înțelept Rabi Iehoșua ben Pirhia. Pentru a fi discipolul acestui mare înțelept, Ieșu trebuia să fie și el un înțelept și un student de excepție.

Primul exemplu din cartea lui Hasdeu este chiar de pe coperta interioară. Ca de obicei el nu indică sursa. Transcriptia din originalul ebraic arată ca o caricatură. (În literatură se cunosc multe exemple de felul acesta, începând cu scrierile romane care conțin citate în alte limbi. Copiștii, care nu le înțelegeau, au introdus numeroase erori, astfel că după copieri repetate citatul a devenit ininteligibil.) În cazul acesta sursa este Talmudul Babilonian, tractatul *Eruvin* 21:b. Pentru a-l înțelege, trebuie să cunoaștem contextul. Pagina tratează una din marile probleme ale evreilor credincioși - faptul că importanța tuturor *mițvot* (obligațiilor) este aceeași, nu există unele obligații mai importante decât altele. De exemplu regula de a lega șiretul pantofului stâng înaintea celui drept este tot atât de importantă ca respectarea regulilor de Șabat. Acest pasaj contrazice părerile extremiștilor, care adaugă interdicții care nu există în Tora. Sunt prezentate ideile marelui înțelept Rav Hisda din sec. III e.n. și adăugirile înțeleptului Raba (sec IV e.n.), amândoi din Babilon. Ei numesc pe acești extremiști *sofrim* (scribi) și bazându-se pe versetul „Fiule, ferește-te de a face multe cărți” (Eclesiastul 12:12). Pe baza aceasta Raba spune „Ferește-te de zicerile scribilor, mai mult decât de zicerile din Tora, fiindcă în Tora ai și da și nu, pe când la scribi sunt doar interdicții și oricine nu le respectă este condamnat la moarte. Și dacă sunt adevărate, de ce oare nu apar în Tora?”.

Și ce face Hasdeu? În primul rând traducerea lui este opusul originalului ebraic: „Fiule, bagă în seamă mai mult vorbele rabinilor, decât scriptura”. În original nu este vorba deloc de rabini. Nu numai că el a întors traducerea pe dos, ci a omis o jumătate din frază, cea care conține explicația. Așa s-ar putea falsifica și Noul Testament de la un capăt la altul!

Să luăm încă un exemplu, aflat în pag. 9-10. Citatul fiind prea lung, îl rezum. Ideea este că Moise poruncește și rabinii execută. El spune că Moise a spus în Biblie: „Dumnezeu vă poruncește a vă veseli la sărbătorile voastre”. Nu știu la ce verset se referea, poate la Deuteronom 16:14, poate la 26:11 și poate la altul. Până aici este corect. După spusele lui, în Talmud scrie că Moise poruncește să beți, să mâncați, să vă îndrăgostiți. Sursa lui este cartea *Înfruntarea jidovilor*, apărută la Iași în 1806.

Să vedem ce scrie în Talmud, tractatul *Pesachim* 109:a: „Ne-au învățat înțelepții „omul este obligat să-i înveselească pe fiii lui și pe semenii casei după cum scrie „Și te-ai înveselit de sărbătoarea ta” (Deuteronom 16:14). Cu ce îi înveselește? Cu vinul. Rabi Iehuda spune: bărbății cu ce le place și femeile cu ce le place. Bărbății cu vinul și femeile cu ce? În Babilon cu haine colorate, în Ereț Israel cu haine de în călcat. Învățătura lui Rabi Iehuda ben Batira care spune: când Templul mai exista, toată veselie era în carne, fiindcă scrie „Și să jertfești jertfe de pace și să mănânci acolo și să te bucuri înaintea Domnului tău.” (Deuteronom 27:7). Iar acum, când Templul nu mai există, veselie este în vin, fiindcă scrie „Și vinul înveselește inima omului” (Psalmi 104:15)”.

Acesta este textul integral, tradus cu exactitate, din care se vede și stilul literar al Talmudului. Moise nu este amintit deloc și nici vorbă de dragoste. Dacă în Talmud se vorbește de peste 150 de ori despre veselie, nicăieri nu este vreo referință la dragoste. Se vede clar falsificarea sofisticată, puțin adevăr cu multe minciuni și invenții. Așa reușesc acei intelectuali să se convingă pe sine și pe alții de lucruri neadevărate. Nu știu de ce se leagă tocmai de Talmud, care este o literatură închisă într-un fel, intimă, a evreilor credincioși, care i-a ținut împreună în cei peste o mie cinci sute de ani de exod.

* * *

În primul rând trebuie să precizez că nu cred că românii sunt un popor antisemit și articolul l-am scris nu despre români ca atare, ci despre modul subtil de a falsifica scrierile evreilor în general. Am luat ca exemplu o carte pe care o posed în original. Am găsit încă un articol, nesemnlat, care tratează problema în mod asemănător, doar cu alte exemple.

Dar există și multe site-uri cu exemple eronate din Talmud. Cine caută „Talmudul” pe Google le va găsi cu zecile, cum ar fi:

<https://www.facebook.com/406909926043257/posts/877188159015429/>

Articolul a apărut în revista „Baabel”, Martie 2021